

Sygn. akt II UK 698/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku M. T. – S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.

o zasiłek chorobowy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 lutego 2018 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Ś.

z dnia 18 lipca 2016 r., sygn. akt VII Ua .../16,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Ś. do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Ś. wyrokiem z 18 lipca 2016 r. oddalił apelację skarżącej
wnioskodawczynie M. T.-S. od wyroku Sądu Rejonowego w Ś. z 18 stycznia 2016 r.,

którym oddalono jej odwołanie od decyzji pozwanego organu rentowego z 23 kwietnia 2014 r., odmawiającej jej prawa do zasiłku chorobowego za okres od 10 lutego do 2 marca 2014 r. oraz przyznającej prawo do zasiłku chorobowego od 3 marca 2014 r. od podstawy 1.939,46 zł.

Spór dotyczył zachowania przez wnioskodawczynię prawa do podstawy zasiłku chorobowego, takiej jak uprzednia podstawa zasiłku macierzyńskiego. Wnioskodawczyni prowadziła działalność gospodarczą i od 8 sierpnia 2012 r. podlegała dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu. Od 8 listopada 2012 r. do 13 lutego 2013 r. miała zasiłek chorobowy a od 14 lutego 2013 r. do 12 lutego 2014 r. zasiłek macierzyński. Podstawa wymiaru zasiłku chorobowego i macierzyńskiego wynosiła 7.543,51 zł. Po wniosku o zasiłek chorobowy po zasiłku macierzyńskim pozwany skarżoną decyzją odmówił wnioskodawczyni prawa do zasiłku chorobowego za okres do 2 marca 2014 r. i przyznał jej prawo do zasiłku chorobowego od 3 marca 2014 r. od podstawy 1.939,45 zł. Sąd Rejonowy ustalił ponadto, że „22 listopada 2013 r. ZUS dokonał z urzędu uporządkowania konta powódki w ten sposób, iż za okres do 14 lutego 2013 r. powódka z racji prowadzenia działalności gospodarczej podlegała wyłącznie ubezpieczeniu zdrowotnemu. O fakcie tym ZUS nie poinformował powódki”. 3 marca 2014 r. wnioskodawczyni zgłosiła się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego od 13 lutego 2014 r.

Sąd Rejonowy w uzasadnieniu oddalenia odwołania podał, że okres pobierania zasiłku macierzyńskiego traktowany jest na równi z okresem podlegania ubezpieczeniu chorobowemu, które ustało 12 lutego 2014 r. Skoro wniosek o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym został złożony 3 marca 2014 r., to od 13 lutego do 2 marca 2014 r. powstała przerwa w ubezpieczeniu chorobowym - art. 6 ust. 1 ustawy z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa i art. 14 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Pozwany zatem prawidłowo na podstawie art. 49 ust. 1 pkt 1 ustawy z 25 czerwca 1999 r. ustalił również nową podstawę zasiłku chorobowego od 3 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu oddalenia apelacji stwierdził, że dobrowolne ubezpieczenie chorobowe wnioskodawczyni ustało z chwilą rozpoczęcia pobierania

zasiłku macierzyńskiego - art. 11 ust. 2 ustawy z 13 października 1998 r. Osoby prowadzące działalność gospodarczą podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego - art. 9 ust. 1c tej ustawy. Okres pobierania zasiłku macierzyńskiego traktowany jest również jako okres podlegania ubezpieczeniu chorobowemu. Wnioskodawczyni 3 marca 2014 r. złożyła wniosek o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem, a więc po terminie z art. 14 ust. 1a ustawy (7 dni od zaprzestania zasiłku macierzyńskiego), dlatego objęcie ubezpieczeniem chorobowym nastąpiło od dnia wskazanego we wniosku - art. 14 ust. 1 ustawy. W sytuacji wnioskodawczyni podstawę wymiaru zasiłku chorobowego stanowiła kwota 1.939,45 zł (60% przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w marcu 2014 r., pomniejszona o składki).

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie: 1) art. 4 ust. 2 ustawy zasiłkowej z 25 czerwca 1999 r. przez błędną wykładnię i przyjęcie, że nie znajduje on zastosowania do obliczania podstawy wymiaru zasiłku chorobowego przysługującego ubezpieczonej od 3 marca 2014 r., a stosuje się go jedynie w zakresie ustalenia nabycia prawa do rzeczonoego zasiłku; 2) art. 36 ust. 1 i 4 w związku z art. 49 ust. 1 ustawy zasiłkowej, przez ich błędną wykładnię, a w konsekwencji przyjęcie, że podstawa zasiłku chorobowego przysługującego ubezpieczonej od 3 marca 2014 r. powinna być wyliczona na nowo od najniższej podstawy wymiaru składki; 3) art. 43 ustawy zasiłkowej przez błędną wykładnię i przyjęcie, że przepis ten nie może mieć zastosowania w sprawie, podczas gdy prawidłowa jego wykładnia prowadzi do wniosku, że powinien on zostać zastosowany, a w konsekwencji podstawa wymiaru zasiłku chorobowego ubezpieczonej nie powinna ulec zmianie. Ubezpieczona wniosła o uchylenie wyroku i ustalenie, iż podstawa wymiaru zasiłku chorobowego od 3 marca do 30 lipca 2014 r. wynosi 7.543,51 zł, ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi kasacyjnej uzasadniają uchylenie zaskarżonego wyroku.

Sprawa ujawnia kilka istotnych kwestii.

Pierwsza o zasadniczym znaczeniu, to pytanie czy w czasie zasiłku macierzyńskiego ubezpieczona nie miała ubezpieczenia chorobowego. W postępowaniu przed Sądem powszechnym ubezpieczona twierdziła, że miała takie ubezpieczenie i dlatego nie było konieczne ponowne zgłaszanie się do ubezpieczenia chorobowego po zasiłku macierzyńskim. Natomiast w skardze kasacyjnej takiej argumentacji już nie przedstawia. Nie ma zarzutu dotyczącego odmowy zasiłku chorobowego w okresie od 13 lutego 2014 r., czyli od ustania zasiłku macierzyńskiego do przyznania zasiłku chorobowego 3 marca 2014 r.

Skarga kasacyjna podlega rozpoznaniu w granicach zarzutów jej podstaw kasacyjnych (art. 398¹³ § 1 k.p.c. w związku z art. 398³ § 1 k.p.c.).

Skarżąca zarzuca naruszenie art. 43 ustawy zasiłkowej, który ma uzasadniać żądanie wyższego zasiłku chorobowego, czyli ustalonego od pierwotnej podstawy. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika jednak, aby Sąd miał na uwadze ten przepis. Został pominięty, mimo że skarżąca zarzucała jego naruszenie nie tylko w apelacji.

Pozwany nie uznawał prawa do zachowania poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia (przyjmowanej kolejno do zasiłku chorobowego i po nim do zasiłku macierzyńskiego). Przyjął, że wystąpiła przerwa w ubezpieczeniu chorobowym w okresie zasiłku macierzyńskiego. Dlatego sporny zasiłek chorobowy ustalił od nowej (zryczałtowanej) podstawy, która jest niższa niż podstawa pierwotnie zgłoszona przez ubezpieczoną w dobrowolnym ubezpieczeniu chorobowym. Nie jest sporne, że ubezpieczona stała się niezdolna do pracy przed zakończeniem zasiłku macierzyńskiego.

Zarzut naruszenia art. 43 ustawy zasiłkowej jest zasadny nie tylko dlatego, że nie został rozpoznany przez Sąd w zaskarżonym wyroku. Zgodnie z tym przepisem podstawy wymiaru zasiłku nie ustala się na nowo, jeżeli między okresami pobierania zasiłków zarówno tego samego rodzaju, jak i innego rodzaju nie było przerwy albo przerwa była krótsza niż 3 miesiące kalendarzowe. Przepis ten stosuje się odpowiednio przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku chorobowego przysługującego ubezpieczonemu niebędącemu pracownikiem (art. 48 ust. 2 ustawy zasiłkowej).

Regulacja ta odnosi do sekwencji zasiłków w tym samym ubezpieczeniu

społecznym jako pochodnym od określonego (jednego) tytułu ubezpieczenia, czyli przykładowo stosunku pracy czy działalności (por. wyrok Sądu Najwyższego z 18 marca 2015 r., I UK 223/14). Niewątpliwie art. 43 obejmuje zasiłek chorobowy i zasiłek macierzyński.

Prawodawca rozszerzył prawo do zasiłku macierzyńskiego na okres dodatkowego zasiłku macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego, co obejmuje nie tylko pracowników ale i innych ubezpieczonych. W przypadku pracowników sytuacja jest klarowna, gdyż zasiłek macierzyński jest równoległy do odpowiedniego urlopu w czasie którego pozostają w stosunku zatrudnienia. Stanowi on podstawę ubezpieczenia chorobowego.

Regulacja ustawy zasiłkowej nie wprowadza różnicowania w zakresie prawa do dłuższego zasiłku macierzyńskiego ze względu na tytuł ubezpieczenia, czyli również w odniesieniu do prowadzących działalność gospodarczą. Różnicowanie nie byłoby uprawnione i uzasadnione (art. 2a ustawy systemowej), choć podstawa ubezpieczenia jest inna. Po reformie systemu ubezpieczeń społecznych (po 1998 r.) w zakresie prawa do świadczeń za równorzędne uznaje się okresy ubezpieczenia z różnych tytułów, a wyjątki - albo zachowane wyjątki - są wyraźnie określone (np. art. 29 i 32 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS).

Takiego różnicowania nie ma w odniesieniu do matek (rodziców) uprawnionych do zasiłku macierzyńskiego wydłużonego na czas dodatkowego urlopu, choć osoby prowadzące działalność gospodarczą nie mają swojego pracodawcy i nie mają urlopu takiego jak pracownicy. Prawodawca przyznał im mimo to zabezpieczenie - zasiłek macierzyński na taki sam okres, czyli jak pracownikom.

Podstawą prawa do zasiłku jest więc określona praca lub działalność stanowiąca tytuł ubezpieczenia. Tak też stanowi ustawa zasiłkowa. Zgodnie z jej art. 3 pkt 1 tytuł ubezpieczenia chorobowego oznacza zatrudnienie lub inną działalność, których podjęcie rodzi obowiązek ubezpieczenia chorobowego lub uprawnienie do objęcia tym ubezpieczeniem na zasadach dobrowolności w rozumieniu przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Uprawnione jest zatem stwierdzenie, że o ubezpieczeniu chorobowym osoby

prowadzącej działalność gospodarczą nie decyduje to, czy ponownie zgłosiła się do ubezpieczenia chorobowego po zasiłku macierzyńskim, lecz to czy wcześniej zgłosiła się do tego ubezpieczenia chorobowego i spełniła warunki do uzyskania zasiłku chorobowego a po nim do zasiłku macierzyńskiego, po którym mogła stać się niezdolna do pracy i korzystać z zasiłku chorobowego.

Powstaje pytanie czy warunek ponownego zgłoszenia się do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego po zasiłku macierzyńskim ma oparcie w ustawie, zatem czy ponowne zgłoszenie się do tego ubezpieczenia jest konieczne, albo czy znaczenie ma to, że ubezpieczona nie wyrejestrowała działalności gospodarczej i miała wolę dalszego jej prowadzenia po okresie niezdolności do pracy i zasiłku macierzyńskim. Pozwany uznaje ubezpieczenie chorobowe dopiero od ponownego zgłoszenia się do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego - w przypadku skarżącej od 3 marca 2014 r. i od tej daty wypłaca jej zasiłek chorobowy. Spór dotyczy wysokości tego zasiłku.

W sprawie nie rozważono stosowania art. 43 w związku z art. 48 ust. 2 ustawy zasiłkowej. Zasiłek macierzyński wynika z ubezpieczenia chorobowego i ubezpieczenie to potwierdza. Znaczenie wówczas ma tytuł ubezpieczenia chorobowego (art. 3 pkt 1 ustawy zasiłkowej). Ubezpieczenie chorobowe jest pochodne od tytułu ubezpieczenia chorobowego. Jest obowiązkowe w stosunku pracy i dobrowolne dla osób prowadzących działalność gospodarczą. Osoby prowadzące taką działalność podlegają ubezpieczeniu od rozpoczęcia wykonywania działalności do zaprzestania jej wykonywania (art. 13 pkt 4 ustawy systemowej).

Prowadzi to do zasadniczej kwestii czy zasiłek macierzyński (*ex lege*) wyłącza dobrowolne ubezpieczenia chorobowe. W kolegialnej ocenie składu orzekającego odpowiedź jest negatywna. O dobrowolnym ubezpieczeniu chorobowym decyduje sam zainteresowany (ubezpieczony). Należy zwrócić uwagę na art. 14 ustawy systemowej i stwierdzić, że jest to regulacja zamknięta. Określa kiedy powstaje i kiedy ustaje dobrowolne ubezpieczenie chorobowe. Przepis nie przewiduje przerwy w dobrowolnym ubezpieczeniu chorobowym ani zawieszenia tego ubezpieczenia. Dobrowolne ubezpieczenie chorobowe rozpoczyna się i kończy w sytuacjach opisanych w art. 14 ustawy systemowej.

W sprawie nie ma sporu, że ubezpieczona zgłosiła się do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego i miała prawo do zasiłku chorobowego a potem do zasiłku macierzyńskiego przez rok, liczonego od zgłoszonej przez nią podstawy.

Nie można stwierdzić, że zasiłek macierzyński powoduje ustanie dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego na podstawie art. 14 ust. 2 pkt 3 ustawy systemowej, bo ustanie tytułu podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz chorobowemu należy rozumieć jako zaprzestanie działalności gospodarczej (art. 3 pkt 1 ustawy zasiłkowej oraz art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy systemowej).

Zasiłek macierzyński (podobnie zasiłek chorobowy) nie jest przyczyną faktyczną ani prawną ustania tytułu ubezpieczenia, bo nie musi oznaczać zaprzestania działalności gospodarczej w rozumieniu art. 13 pkt 4 ustawy systemowej. Podobnie w sytuacji wydłużonego zasiłku macierzyńskiego, skoro obejmuje dodatkowy (nowy) urlop rodzicielski, czyli uzasadnioną przerwę w wykonywaniu pracy lub działalności. Szczególna regulacja dotycząca wydłużonych zasiłków macierzyńskich nie zmienia tytułu ubezpieczenia (pracy, działalności). Po zasiłku macierzyńskim (urlopie) ubezpieczona może więc wrócić do dotychczasowej (poprzedniej) pracy lub działalności. Zasiłek macierzyński nie oznacza więc ustania tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Ustanie dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego jest ściśle określone w art. 14 ustawy systemowej. Zależy od wniosku o wyłączenie z ubezpieczenia, nieopłacenia składki albo ustania tytułu podlegania ubezpieczeniom. O ustaniu dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego decyduje wola ubezpieczonego albo obiektywna sytuacja, składająca się na ustanie tytułu podlegania ubezpieczeniom, łączona z reguły z wyrejestrowaniem działalności z ewidencji. Podkreśla się te zwykłe reguły, gdyż chodzi o zasadę i pytanie czy są też inne przesłanki ustania ubezpieczenia chorobowego, w szczególności czy sam zasiłek macierzyński jest taką przesłanką.

Zakres świadczeń zwiększyły nowe regulacje o zasiłkach macierzyńskich również dla prowadzących działalność gospodarczą. Wyprowadza się z tego wniosek, że skoro ubezpieczeni uzyskali ubezpieczenie emerytalne i rentowe z tytułu zasiłku macierzyńskiego, to nie mają ubezpieczenia z działalności

gospodarczej i dlatego wykluczone jest dobrowolne ubezpieczenie chorobowe. Wskazuje się wówczas na wnioski z wykładni art. 9 ust. 1c oraz art. 11 ust. 2 ustawy systemowej i tezę, że z chwilą nabycia prawa do zasiłku macierzyńskiego dobrowolne ubezpieczenie chorobowe osoby prowadzącej pozarolniczą działalność ustaje i nie istnieje możliwość przystąpienia do tego ubezpieczenia ani z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego, ani z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2016 r., II UK 478/15). Czyli ubezpieczenie z tytułu zasiłku macierzyńskiego z mocy szczególnej regulacji miałoby mieć pierwszeństwo i wyłączać podstawowy tytuł ubezpieczenia oraz dobrowolne ubezpieczenie chorobowe.

Jak wskazano nie jest to jednak sytuacja ustania dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z art. 14 ust. 2 pkt 3 ustawy systemowej. Dobrodziejstwo nowej regulacji - przyznającej ubezpieczenie emerytalne i rentowe w okresie zasiłku macierzyńskiego - nie może pogarszać sytuacji ubezpieczonych. Urodzenie dziecka w czasie ubezpieczenia chorobowego uprawnia do zasiłku macierzyńskiego (art. 29 ustawy zasiłkowej). Może się zdarzyć, że w czasie wydłużonego zasiłku macierzyńskiego ubezpieczona ponownie stanie się niezdolna do pracy i będzie w kolejnej ciąży. Niezasadny jest zatem kierunek wykładni stwierdzający ustanie dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego ze względu na „samodzielny” (inny) tytuł ubezpieczenia, łączony z prawem do zasiłku macierzyńskiego. Nadal należałoby wskazać przepis, który wyłączałby w takiej sytuacji (zasiłku macierzyńskiego) ubezpieczenie chorobowe albo powodował przerwę w tym ubezpieczeniu, zwłaszcza że nie doszło do zmiany art. 14 ustawy systemowej

Kwestia powyższa wcale nie jest marginalna w tej sprawie, gdyż skarżąca żądanie wyższego zasiłku (w poprzedniej wysokości) wywodzi z dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego sprzed zasiłku macierzyńskiego. Problem jest aktualny, nawet gdy ocenia się tzw. „uporządkowanie konta ubezpieczonego” w okresie zasiłku macierzyńskiego lub wskazywanie na „wyrejestrowanie z dotychczasowego ubezpieczenia” w okresie zasiłku macierzyńskiego z założeniem, iż decydowało uzyskanie ubezpieczenia emerytalnego i rentowego z mocy szczególnej regulacji (art. 9 ust. 1c ustawy systemowej).

Inny jest jednak cel tej regulacji. Wprowadzono finansowanie z budżetu państwa szczególnego okresu składkowego za który uznaje się zasiłek macierzyński - art. 6 ust. 1 pkt 19 i art. 16 ust. 8 ustawy systemowej. Nie obciąża się więc ubezpieczonych, korzystających z prawa do wydłużonego zasiłku macierzyńskiego. Chodziło przede wszystkim o lepszą sytuację dzieci i rodziców, z czym łączy się w pewnym stopniu zrównanie sytuacji ekonomicznej i prawnej ubezpieczonych, a nie o wyłącznie (pozbawienie) ubezpieczenia chorobowego. Pracownica nie traci ubezpieczenia chorobowego przez to, że okres zasiłku macierzyńskiego wedle nowej regulacji stał się tytułem ubezpieczenia emerytalnego i rentowego oraz okresem składkowym, gdy nadal pozostaje w stosunku pracy. Nie ma podstaw do różnicowania w aspekcie takiej samej sytuacji prawa osoby prowadzącej działalność gospodarczą, gdy zgłosiła się wcześniej do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, nie zlikwidowała działalności (nie wyrejestrowała) i nadal ma zamiar jej prowadzenia po okresie zasiłkowym. Należy wszak zważyć na zasadę równego traktowania ubezpieczonych w obrębie tego samego systemu.

Ta podstawowa kwestia była rozbieżnie kwalifikowana przez Sądy w tej sprawie. Sąd pierwszej instancji przyjął, że dobrowolne ubezpieczenie chorobowe ustało z dniem zakończenia zasiłku macierzyńskiego a Sąd drugiej instancji, że ustało z dniem rozpoczęcia zasiłku macierzyńskiego. Tak skrajne stanowiska nie powinny wystąpić w wykładni prawa, które może wydawać się skomplikowane, jednak ze względu na adresatów i przedmiot regulacji wykładnia powinna być jasna i prosta. Oczywiście stany faktyczne mogą być różne, jednak trudno wprowadzać warunek ponownego zgłoszenia do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego zaraz po zasiłku macierzyńskim. Może się zdarzyć, że faktycznie nie będzie to możliwe, właśnie z powodu niezdolności do pracy ubezpieczonej. Nie wykracza to ponad potrzebę argumentacji, gdyż wykładni prawa należy dokonywać mając na uwadze jego uniwersalne znaczenie, czyli również obejmujące przypadki skrajne. Innymi słowy Sąd powszechny powinien uzasadnić swoje stanowisko, skoro przyjął, że ubezpieczenie chorobowe ustało z dniem rozpoczęcia zasiłku macierzyńskiego. W takiej sytuacji należałoby również ocenić jakie znaczenie i skutek miało tzw. uporządkowanie (czy weryfikowanie) z urzędu tytułu podlegania ubezpieczeniom

społecznym przez dokonywanie wyrejestrowania z ubezpieczeń oraz ponowne zgłaszanie do ubezpieczeń właśnie w trakcie zasiłku macierzyńskiego.

Jak zauważono punktem odniesienia nie jest ubezpieczenie emerytalne i rentowe z tytułu zasiłku macierzyńskiego, lecz nadal ubezpieczenie ze względu na podstawowy tytułu ubezpieczenia chorobowego (art. 3 pkt 1 ustawy zasiłkowej). Dla pracownika jest to zatrudnienie a dla prowadzącego działalność gospodarczą ta działalność, których ubezpieczeni nie wykonują i nie muszą wykonywać wobec opieki nad dzieckiem w okresie zasiłku macierzyńskiego. Zasiłek ten nie był tytułem ubezpieczenia a stał się nim na mocy szczególnej regulacji. Nie oznacza to, że jej wprowadzenie ma pogarszać sytuację ubezpieczonych przez rozstrzyganie, że ustaje dobrowolne ubezpieczenie chorobowe, bo nie jest to sytuacja z art. 14 ust. 2 pkt 3 ustawy systemowej.

W okresie zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego ubezpieczona nie płaci składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe, co ma uzasadnienie w niewykonywaniu działalności (pracy) jako źródła przychodu. Art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej nie stosuje się w sytuacji, gdy działalność gospodarcza nie jest prowadzona w okresie zasiłku macierzyńskiego ze względu nad opiekę nad dzieckiem. Obowiązek składkowy, który stanowi tylko część (element) dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego staje się ponownie aktualny od zakończenia zasiłku macierzyńskiego.

Z tych względów sytuacja w jakiej znalazła się skarżąca, uprawniałaby ją do zachowania poprzedniej podstawy zasiłku na podstawie art. 43 ustawy zasiłkowej. Zarzut naruszenia tego przepisu jest zasadny. Ocena nie idzie dalej, gdyż jej granice wyznaczają ustalenia stanu faktycznego sprawy i granice zarzutu skargi kasacyjnej (art. 398¹³ § 1 i § 2 k.p.c.). W tym zakresie należy podzielić stanowisko wyrażone w końcowej części uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2016 r., II UK 478/15, wskazujące, że art. 43 ma zastosowanie, gdy przerwa między pobieraniem zasiłków nie przekracza trzech miesięcy kalendarzowych (zob. też wyroki Sądu Najwyższego z 14 września 2016 r., II UK 329/15 i z 21 kwietnia 2015 r., I UK 326/14).

Konsekwentnie zasadny jest zarzut naruszenia art. 49 ust. 1 ustawy zasiłkowej przez ustalenie podstawy wymiaru zasiłku na nowo.

Nie jest zasadny zarzut naruszenia art. 4 ust. 2 ustawy zasiłkowej, gdyż przedmiot jego regulacji nie dotyczy podstawy wymiaru zasiłku, lecz samego prawa do świadczenia (okresu wyczekiwania), a to nie było kwestionowane. W sprawie znaczenie ma więc prawo materialne a nie jego wykładnia w sytuacjach często różniących się od siebie (powoływane w skardze uchwały Sądu Najwyższego z 12 września 2008 r., I UZP 5/08 i z 18 sierpnia 2009 r., I UZP 9/09).

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, iż przyjęto prymat kodów podawanych w zgłoszeniu do ubezpieczenia. Nie jest to zasadne w świetle powyższego a ponadto, ranga tych kodów nie jest większa niż właściwa regulacja ustawy. Kody ubezpieczenia same w sobie nie decydują o tytule ubezpieczenia i podstawie zasiłku (por. wyrok Sądu Najwyższego z 14 kwietnia 2016 r., III UK 136/15).

Reasumując, wydłużony zasiłek macierzyński dla osoby prowadzącej działalność gospodarczą nie powoduje ustania dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, jeżeli nie spełniają się przesłanki ustania tego ubezpieczenia z art. 14 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. O dobrowolnym ubezpieczeniu chorobowym osoby prowadzącej działalność gospodarczą nie decyduje to, czy ponownie zgłosiła się do ubezpieczenia chorobowego po zasiłku macierzyńskim, lecz to, czy wcześniej zgłosiła się do tego ubezpieczenia i spełniła warunki do uzyskania zasiłku macierzyńskiego.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.).